
השוואה בין העברת אבחון Rey Osterrieth Complex Figure (ROCF) בגרסה הסטטית (בחשיפה חוזרת) לבין ההעברה בגרסה הדינמית, והשפעתן על תחושת המסוגלות בקרב מתמודדים עם מגבלה נפשית בקהילה

שני שפע, אורית נחמני אשר, נעמי הדס לידור

שני שפע, BOT, מרפאה בעיסוק במרכז לגיל הרך רמת עמידר, רמת גן ובמרכז לגיל הרך בבת ים. סטודנטית בחוג לריפוי בעיסוק באוניברסיטת תל אביב בעת ביצוע המחקר. hakolletova@walla.com
אורית נחמני, BOT, מרפאה בעיסוק בבית"ח הגריאטרי שיקומי, "בית בלב", בת ים. סטודנטית בחוג לריפוי בעיסוק באוניברסיטת תל אביב בעת ביצוע המחקר. orituly@walla.com
נעמי הדס לידור, OT, PhD, החוג לריפוי בעיסוק בית הספר למקצועות הבריאות, אוניברסיטת תל אביב; מנהלת בית הספר הארצי לשיקום, שילוב והחלמה, הקריה האקדמית אונו. noami.h@gmail.com

המאמר מבוסס על עבודת גמר לקראת התואר בוגר בריפוי בעיסוק BOT, ונערך במסגרת קורס סמינר מחקר בשנה השלישית (2011) ללימודי התואר הראשון באוניברסיטת תל אביב, בהנחיית ד"ר נעמי הדס לידור. תודתנו נתונה לעובדי, מתנדבי וחברי המועדונים החברתיים של עמותת אנוש, אשר פתחו את דלתם לפנינו ועל היענותם הגבוהה להשתתף במחקר זה.

"איני רואה את תפקידי לעשות את האדם מאושר יותר. תפקיד זה מצוי בידי האלוהים. תפקידי הוא לפתוח בפני האדם אופציות נוספות שלא היו בפניו קודם ובכך להרחיב לו אפשרויות הבחירה שלו" (פוירשטיין).

* הגרסה המתורגמת לאנגלית של מאמר זה מתפרסמת בגיליון נובמבר 2013 המודפס של ה-IJOT.

מילות מפתח: Rey Osterrieth Complex Figure, אבחון סטטי, אבחון דינמי, השתנות קוגניטיבית, תיווך, למידה, בריאות הנפש, שיקום

תקציר

רציונל: מטרת השיקום בקהילה היא הגברת יכולת הפרט לתפקד באופן תואם ומשביע רצון לגביו בקהילתו. למרפאים בעיסוק תפקיד חשוב בעבודה עם מתמודדים בעלי מגבלה נפשית, שכן חלקם עלולים לסבול מליקויים קוגניטיביים שעשויים לגרום לקשיי הסתגלות בקהילה. הערכת אוכלוסייה זו בכלים קוגניטיביים דינמיים המתארים תהליכי למידה והשתנות אצל הנבדקים, יכולה לקדם תהליכי שיקום תוך פיתוח תחושת מסוגלות ומוטיבציה של הפרט לשינוי. **מטרת המחקר:** השוואה בין ההעברה הסטטית (בחשיפה חוזרת) לבין ההעברה הדינמית של אבחון הצורה המורכבת (Rey Osterrieth Complex Figure) המעריך תפקודים קוגניטיביים, בקרב מתמודדים עם מגבלה נפשית בקהילה. כמו כן, נבחנה תחושת המסוגלות של הנבדקים בתום האבחון. **שיטה:** המחקר נערך במועדונים החברתיים של עמותת "אנוש",

בהשתתפות 60 נבדקים בני 23-69. הנבדקים חולקו לשתי קבוצות: בקבוצת הביקורת, האבחון הועבר בגרסה הסטטית שכללה חמישה שלבים בהוספת חשיפה נוספת לצורה (העתקה ראשונה, זיכרון ראשון, חשיפה לצורה ללא תיווך למשך כשלוש דקות, העתקה שנייה וזיכרון שני); בקבוצת המחקר, הועבר האבחון בגרסה הדינמית, בהתאם להנחיות במדריך ה-LPAD (Learning Propensity Assessment Device), כאשר כל המשתתפים קיבלו תיווך ברמה שנייה, הכולל ניתוח מילולי של מרכיבי הצורה. בנוסף, בשתי הקבוצות נעשה שימוש בשאלה איכותנית לדירוג תחושת מסוגלות הנבדק בתום האבחון. **תוצאות:** ממצאי המחקר מראים שציוני ההעתקה השנייה, הזיכרון השני, שיעור השיפור ודירוג תחושת המסוגלות בתום האבחון בקרב נבדקי קבוצת המחקר היו גבוהים יותר באופן מובהק בהשוואה לנבדקי קבוצת הביקורת. **מסקנות:** הגרסה הדינמית של אבחון ה-ROCF מספקת תמונה מעמיקה יותר באשר לכושר הלמידה ויכולות הנבדק. הגברת השימוש בה יכולה לסייע בבניית תכניות התערבות מותאמות יותר ללקוח, להגביר את תחושת מסוגלותו, לעודד אותו להמשיך במאמציו ובפעילותו ובכך לקדם את שיקומו.